

Facultat de Dret – Grau en Relacions Laborals

Pla docent de l'assignatura
Història Social i Jurídica Contemporània
(20625)

Curs 2012-2013

Pla Docent

1. Dades descriptives de l'assignatura

- **Nom de l'assignatura:** Història Social i Jurídica Contemporània (codi 20625)
- **Curs Acadèmic:** 2012-2013 **Curs:** 1 **Trimestre:** 1
- **Titulació / Estudis:** Grau en Relacions Laborals
- **Nombre de crèdits ECTS:** 6 **Hores dedicació estudiant:** 150
- **Àrees de coneixement:** Història del Dret i de les Institucions (Departament de Dret) i Història Contemporània (Departament d'Humanitats)
- **Llengua o llengües de docència:** Català / Castellà
- **Grups de docència:** 01 i 02
- **Professorat:** - Elena Roselló (Professora coordinadora de l'assignatura i Grup 01)
- Santiago Izquierdo (Grup 02)
- **Tutories:** - Grup 01 dilluns de 14 a 15h. Despatx 40.110
- Grup 02 dilluns de 15h a 17h. Despatx 20.267

Presentació de l'assignatura

El nou Grau en Relacions Laborals inclou en el seu Pla d'Estudis una assignatura vinculada a l'Àrea de Coneixement *Història del Dret i de les Institucions* (de forma compartida amb l'Àrea de Coneixement *d'Història* del Departament d'Humanitats), denominada *Història Social i Jurídica Contemporània*. En base al contingut del seu descriptor, inequívocament multidisciplinar, l'assignatura s'enfocarà de la següent manera:

L'estudiant es submergeix en dos contextos diferents: d'una banda, el de l'origen de les institucions jurídiques que formaran el Dret del Treball (contracte de treball, relacions sindicals, seguretat social,...) i la seva regulació legal i jurisprudencial en les seves dimensions oficial i pràctica; i, d'altra banda, i de forma paral·lela, el de l'anàlisi de la transformació dels processos d'industrialització i canvis econòmics que van donar lloc a la regulació jurídica de les relacions de treball, és a dir, a la formació de l'ordenament laboral.

Evidentment, l'aproximació a la regulació jurídica de les relacions de treball en les etapes històriques de formació de l'ordenament laboral pot realitzar-se amb enfocament i amb propòsits diferents. En aquest curs es pretèn oferir una perspectiva sobre la regulació històrica de les relacions laborals, focalitzant l'atenció en les idees jurídiques, entenent per aquestes idees aquells judicis o valoracions més immediatament operatius que serveixen de fonament a les disposicions que constitueixen l'ordenament laboral dels diferents períodes històrics. Seran, doncs, la història del dret i l'evolució dels grans canvis en els processos històrics de canvi social, els dos eixos sobre els quals es fonamentarà el desenvolupament i la metodologia de l'assignatura. Amb tot plegat es pretèn fomentar l'apertura de les perspectives de l'estudiant cap a qüestions pròpies d'una de les moltes branques que formen el dret actual. Hom pretèn afavorir en l'alumne la potenciació de les seves habilitats de comprensió i comentari de textos d'època i aprofundir en el domini del llenguatge, i més concretament en la terminologia jurídica i històrica.

L'estudiant aprendrà, també, a valorar les vicissituds històriques de la seva comunitat i del seu Estat i a entendre els motius de la complexa articulació juridicopolítica d'aquest últim, i que contribueixen al naixement del Dret del Treball.

S'aconsella a l'alumne que adquireixi un coneixement bàsic de la història general d'Espanya dins del context europeu i mundial des de començament del segle XIX. Òbviament, també són necessàries unes sòlides competències lingüístiques en català i en castellà.

2. Competències a assolir en l'assignatura

Competències generals del Grau	Competències específiques de l'assignatura
Instrumentals 1. G2. Comunicació oral i escrita en la llengua nadiua. 2. G3. Capacitat d'anàlisi i síntesi de la informació. Capacitat de gestió de la informació. Raonament crític Interpersonals 3. G4. Compromís ètic. Sensibilitat envers temes de la realitat social i econòmica. 4. G5. Treball en equip. Sistèmiques 5. G6. Motivació per la qualitat. 6. G7. Aprenentatge autònom. Adaptació a noves situacions.	1. E2. Ser capaç d'identificar i entendre el marc normatiu de les relacions laborals. 2. E7. Ser capaç d'identificar les diferents economies del mercat laboral. 3. E17. Ser capaç d'interpretar dades i indicadors socioeconòmics. 4. E19. Ser capaç de traslladar i aplicar els coneixements a la pràctica. 5. E22. Entendre el caràcter dinàmic de les relacions laborals nacionals i internacionals.

Objectius d'aprenentatge

L'assignatura inclou cinc sèries d'objectius, cadascun dels quals està associat als respectius blocs de contingut de l'assignatura. Es poden classificar en objectius conceptuals; objectius d'habilitat; i objectius de valors o actituds.

1) Objectius conceptuals

1.1. Evolució dels drets civils i polítics (constitucionalisme dels segles XIX i XX)

En cloure l'aprenentatge, l'estudiant ha de poder projectar allò que ha après en relació a l'evolució dels drets polítics i civils. És a dir, l'alumne ha de tenir una visió panoràmica general de l'evolució d'aquests drets durant el segle XIX i la seva posterior projecció fins a l'actualitat. Això significa que haurà d'entendre com nocions sorgides en el segle de les Llum es tradueixen en drets; com aquests drets es positivitzen; com es converteixen en eixos fonamentals i quines són les seves conseqüències, no només jurídiques, sinó socials i culturals en general.

1.2. Història del Contracte de Treball

En cloure l'aprenentatge, l'estudiant ha d'entendre quines són les arrels del Contracte de Treball del nostre Dret. És a dir, perquè l'estudi dels seus orígens constitueix una eina essencial per arribar a la comprensió de la "institució" bàsica del Dret del Treball. Així mateix, l'alumne ha d'entendre la dificultat que comporta integrar l'element normatiu o institucional en el quadre de factors socials.

1.3. Moviment Sindical

En cloure l'aprenentatge, l'estudiant ha de saber construir un discurs sobre el tractament legal de les associacions sindicals al llarg del segle XIX, partint del primer enfocament repressiu i fins arribar al procés d'industrialització i a l'acceptació de la legalitat de les associacions sindicals en les mateixes condicions que altres entitats associatives, i com a reconeixement d'uns drets polítics dels ciutadans dins del marc d'un estat constitucional democràtic.

1.4. El sistema assistencial en el món laboral

L'estudiant ha de poder comprendre i assimilar com s'arriba històricament a trobar una sèries de fórmules que permetin una millora del benestar dels treballadors, i com es proposen els mitjans i els procediments per arribar a un sistema d'assistència pública, tenint en consideració no només l'auxili per als casos de malaltia o accident de treball, sinó també aquella que ajudi als que perdin el seu treball per motius d'edat o d'invalidesa. És a dir, la trajectòria que va de la beneficència privada a la beneficència pública, o de la legislació obrera o de fàbrica, al sorgiment de les assegurances socials.

1.5. La construcció de l'Estat del Benestar

L'estudiant ha de poder entendre la transcendència de l'Estat del Benestar i arribar a saber analitzar el perquè d'un seguit de problemes que es donen a les societats avançades, fent especial èmfasi en els casos d'Europa i dels Estats Units.

En aquest últim capítol de l'assignatura, l'alumne haurà assolit una panoràmica general sobre el pas de l'Estat liberal a l'Estat social, fins arribar a la crisi actual de l'Estat del Benestar.

Tots aquests objectius conceptuals es vinculen principalment amb les competències específiques 1, 2 i 3 de l'assignatura:

- ser capaç d'identificar i entendre el marc normatiu de les relacions laborals
- ser capaç d'identificar les diferents economies del mercat laboral.
- ser capaç d'interpretar dades i indicadors socioeconòmics

2) Objectius d'habilitat

Al final de l'aprenentatge l'estudiant haurà treballat una sèrie de principis i nocions fonamentals per a la formació d'un futur graduat en Relacions Laborals, i haurà posat sobre la taula diverses qüestions complexes. Són les següents:

2.1. Evolució dels drets civils i polítics (constitucionalisme dels segles XIX i XX)

- Naturalesa jurídica del Dret del Treball
- Ordenació jurídica del treball i aportacions de l'instrument constitucional per a la seva integració o institucionalització per l'Estat liberal
- La prestació del treball en un règim de llibertat
- La funcionalitat del Dret del Treball i la seva raó de ser històrica com a disciplina independent

2.2. Història del Contracte de Treball.

- Els antecedents del Contracte de Treball en la Codificació Civil.
- La insuficiència normativa del Codi Civil en matèria de relacions de treball (del contracte d'arrendament de serveis al contracte de treball).
- La individualització del Contracte de Treball: objecte, subjectes i regles de capacitat, la llibertat de forma, el temps en el contracte de treball, drets i deures de les parts, extinció.
- La necessitat d'una xarxa d'organismes per a la seva gestió a la pràctica.

2.3. Moviment Sindical

- Què implica passar del liberalisme individualista al reconeixement de les associacions de defensa professional (dissolució dels gremis, Revolució Industrial, associacionisme mutualista, com és el cas de les associacions de socors mutus, fins arribar al Dret Sindical –sindicats–).
- Com s'ha d'entendre jurídicament el desenvolupament del moviment obrer: el llarg camí jurídic que va des de les lleis obreres fins al Dret del Treball (anàlisi normativa).
- Com i perquè es legalitzen les associacions sindicals, i si això es va aconseguir realment per la via revolucionària.
- Com es van implicar i com van participar les autoritats governatives en la seva existència i el seu desenvolupament. És a dir, entendre el valor de l'actuació de l'Estat.

2.4. El sistema assistencial en el món laboral

- El significat de les primeres lleis obreres en el tram inicial de l'emergent Dret del Treball i de la Seguretat Social i la seva força en el manteniment per part de l'Estat constitucional del sistema capitalista.
- La "juridificació" de les relacions de treball i la seva finalitat en l'Estat liberal constitucional: evitar la posada en perill de la propietat privada dels mitjans de producció.
- Els desajustaments produïts en el sistema capitalista per la qüestió social: la creació de la Comissió de Reformes Socials (R. D. de 5.XII.1883).
- La necessitat de crear i consolidar institucions que elaborin projectes i iniciatives legislatives en l'àmbit de la política social: l'Institut de Reformes Socials (R. D. de 23.IV.1903), la Inspecció de Treball (1906), l'Institut Nacional de Previsió (1908) i el Ministeri de Treball (1920).
- L'abordatge per part de l'intervencionisme estatal de nuclis temàtics com els horaris i les jornades laborals, el treball de les dones i els nens, o la definició de les incipients assegurances socials obligatòries sobre la base d'un sistema bismarckià contributiu i professional.

- f. L'aparició de les assegurances socials obligatòries i les premisses que les conformen.

2.5. La construcció de l'Estat del Benestar.

- El significat del concepte Welfare State
- La paradoxa entre Estat del Benestar i el franquisme
- El significat del terme "dues Europes": integració o desintegració?
- El coneixement de les institucions polítiques, socials i jurídiques en les que es fonamenta l'Estat del Benestar.

Aquests objectius d'habilitat es vinculen principalment amb les competències següents:

- Capacitat d'anàlisi i síntesi
- Comunicació oral i escrita en la llengua nadiua
- Capacitat de gestió de la informació
- Raonament crític
- Treball en equip
- Compromís ètic
- Adaptació a noves situacions
- Sensibilitat cap a temes de la realitat social i econòmica

3) Objectius de valors o actituds

3.1. Evolució dels drets civils i polítics (constitucionalisme dels segles XIX i XX)

Valoració de la necessitat de positivitzar en diferents textos constitucionals els drets civils i polítics. Reflexió al voltant d'aquests documents i de la seva transcendència jurídica i social.

3.2. Història del Contracte de Treball

Comprensió i valoració del discurs sobre la gènesi del Contracte de Treball i de la defensa dels interessos del treballador dins de la comunitat.

3.3. Moviment Sindical

Saber valorar, a partir del recorregut històric efectuat, la importància de que actualment tinguem reconeguts com a drets fonamentals el dret de reunió, d'associació, de lliure sindicació i de vaga (articles 21, 22 i 28 de la Constitució Espanyola de 1978), sota la protecció del dret públic i l'administració de justícia.

Saber reconèixer els valors inherents al model social vigent, així com entendre els factors negatius que es produïren per la seva manca de regulació.

3.4. El sistema assistencial en el món laboral

Generar una actitud positiva cap als mecanismes de protecció dels drets dels treballadors i per la gestió de les qüestions assistencials. Despertar l'interès sobre qualsevol qüestió de tipus social.

3.5. La construcció de l'Estat del Benestar

Reflexionar sobre els motius o la necessitat de la construcció de l'Estat del Benestar.

4. Continguts

Bloc de contingut 1. Evolució dels drets civils i polítics (constitucionalisme dels segles XIX i XX)

Bloc de contingut 2. Història del Contracte de Treball

Bloc de contingut 3. Moviment Sindical

Bloc de contingut 4. El sistema assistencial en el món laboral

Bloc de contingut 5. La construcció de l'Estat del Benestar

5. Avaluació

5.1. Criteris d'avaluació generals

La qualificació final de l'assignatura és el resultat de la mitjana ponderada entre l'examen final i l'avaluació contínua de les activitats en subgrup. L'examen final té un valor del 60% de la qualificació i les activitats en subgrup un 40%.

5.2. Concreció de les competències i de la seva avaluació

Condicions per concórrer a la recuperació: Només podran concórrer al procés de recuperació els estudiants que, havent participat en almenys el 50 % de les activitats d'avaluació continuada i havent-se presentat a l'examen final de l'assignatura, hagin obtingut la qualificació final de suspens en l'avaluació trimestral. Els estudiants només podran recuperar aquella o aquelles activitats a les quals hagin obtingut una qualificació inferior a 5.

Els criteris que s'estableixen a continuació desenvolupen la Normativa Acadèmica dels Ensenyaments de Grau de la UPF, de 9 de juliol de 2008, que en la seva modificació de 9 de maig de 2012 estableix com a novetat una única convocatòria per assignatura i curs acadèmic, la possible recuperació de les assignatures durant el curs (art. 10.3) i el tancament definitiu de les actes del curs acadèmic al final del mes de juliol (art. 11.3.4).

1. Podran optar a la recuperació d'una assignatura els estudiants que hagin obtingut la qualificació de *Suspens* en l'avaluació ordinària del trimestre corresponent.

2. La recuperació de totes les assignatures de primer curs s'efectuarà al mes de juliol. En la resta de cursos, es farà a mitjans del trimestre següent, per a les assignatures del primer i el segon trimestre, i al mes de juliol, en el cas de les assignatures del tercer trimestre.

3. No podran concórrer al procés de recuperació els estudiants que renunciïn a l'avaluació per mitjà de sol·licitud adreçada a la secretaria de la Facultat com a màxim el darrer dia de classe del trimestre pel procediment telemàtic establert (art. 11.4.2 i art. 11.5).

4. Tampoc no podran concórrer al procés de recuperació els estudiants que, tot i no haver renunciat formalment a l'avaluació, no hagin presentat o participat en cap dels exercicis, activitats, proves, treballs o qualsevol altre instrument d'avaluació previst en el PDA (art. 11.4.2). Només en aquest cas es qualificarà amb *No presentat*.

5. Únicament es podran recuperar les activitats d'avaluació que no hagin estat superades. Les notes parcials aprovades es guardaran i s'inclouran en la nota final amb el mateix pes o percentatge que tenien en l'avaluació ordinària.

6. Serà objecte de recuperació la totalitat de les notes suspeses de l'assignatura, llevat d'aquelles activitats d'avaluació continuada que exigeixin la presència de l'estudiant a classe.

7. Les activitats presencials no recuperables, però, no podran suposar més del 30 % de la nota final de la recuperació, encara que en l'avaluació ordinària hagin tingut un percentatge superior.

8. A criteri del docent, es podran establir per a la recuperació unes activitats diferents de les emprades en l'avaluació ordinària, sempre que s'hi valorin les competències i continguts fonamentals exigits en l'assignatura i s'hi respectin el percentatges establerts en els punts anteriors.

9. Sobre el plagiat: En el decurs dels darrers trimestres un fenomen que era més esporàdic i que es tractava individualment, ha proliferat i necessita un tractament més ordenat i clar. Ens referim al plagiat. Es dóna tant de fonts en paper o de documentació que es pot trobar a la xarxa, sense citar-ne la procedència i que es fa passar com a materials propis.

Des dels estudis, volem treballar per aturar aquesta pràctica fraudulenta de dues maneres: d'una banda informant (i formant) més bé els nostres estudiants sobre la correcta citació de les fonts i sobre el que s'ha de considerar plagiat i el que no, i de l'altra, fixant clarament la penalització que aquesta conducta, si és detectada, comporta per a l'estudiant.

Per a l'avaluació de l'estudiant en l'assignatura *Història Social i Jurídica Contemporània* es prioritzaran les següents competències:

a) Avaluació final

L'examen final consistirà en el desenvolupament de preguntes teòriques que es correspondran amb temes, epígrafs del programa de l'assignatura. Mitjançant les preguntes teòriques de desenvolupament s'avaluarà el coneixement més aprofundit de la matèria objecte de l'assignatura.

Què s'avaluarà	Com s'avaluarà	Pes en l'avaluació
Capacitat d'anàlisi i síntesi	Examen final	60%
Comunicació oral i escrita en la llengua nadiua	Examen final	10%
Correcció de les argumentacions proposades	Examen final	20%
Raonament crític	Examen final	10%

b) Avaluació contínua de les activitats en subgrup

Què s'avaluarà	Com s'avaluarà	Pes en l'avaluació
Capacitat d'anàlisi i síntesi	Activitats en subgrup	50%
Comunicació oral i escrita en la llengua nadiua	Activitats en subgrup	25%
Raonament crític	Activitats en subgrup	25%

6. Bibliografia i recursos didàctics

● Bibliografia bàsica

- ARTOLA, Miguel; PÉREZ LEDESMA, Manuel.- *Contemporánea. La historia desde 1776*, Madrid, Alianza, 2005.
- CLAVERO, Bartolomé, *Evolución Histórica del Constitucionalismo español*. Tecnos 1986.
- KINDER, Hermann; HILGEMANN, Werner; HERGT, Manfred.- *Atlas Histórico Mundial. De los orígenes a nuestros días*, Madrid, Akal, 2007.
- MARTÍN VALVERDE, Antonio, RODRÍGUEZ-SAÑUDO GUTIÉRREZ, Fermín, GARCÍA MURCIA, Joaquín. *Derecho del Trabajo*. TECNOS 2005.
- MARTÍN VALVERDE, Antonio, *Estudio Preliminar a La Legislación Social en la Historia de España. De la Revolución Liberal a 1936*.
- PALMER, R; COLTON, J.- *Historia Contemporánea*, Madrid, Akal, 1980.
- TOMÁS Y VALIENTE, Francisco, *Manual de Historia del Derecho Español*, Tecnos 1990.

Bibliografia complementària

- ARACIL, R.; OLIVER, J.; SEGURA, A. *El mundo actual. De la Segunda Guerra Mundial a nuestros días*. Barcelona: Publicacions de la Universitat de Barcelona, 1995.
- ARÓSTEGUI, Julio; BUCHRUCKER, Cristian; SABORIDO, Jorge (dirs.).- *El mundo contemporáneo: historia y problemas*, Barcelona, Crítica, 2001.
- ARTOLA, Miguel. Partidos y programas políticos, 1808-1936. I. Los partidos políticos. Alianza Editorial 1991.
- CASASSAS, Jordi (coord.).- *El mundo desde 1848 hasta nuestros días. La construcción del presente*, Barcelona, Ariel, 2005.
- COMELLAS, José Luis.- *Historia breve del mundo contemporáneo (1776-1945)*, Madrid, Rialp, 2004.
- *Diccionari d'història universal Chambers*, Barcelona, Edicions 62, 1995. Direcció de la versió catalana: Emili López i Tosas i Jesús Mestre i Campí.
- ESTEBAN, Jorge de, *Las Constituciones de España*. Taurus, 1988.
- FERNÁNDEZ, Antonio.- *Historia Universal. Edad contemporánea*, Barcelona, Vicens Vives, 1988 (Volum IV).
- FULBROOK, M. *Europa desde 1945*. Barcelona: Crítica, 2002.
- HOBBSBAWM, E.J. *Historia del siglo XX*. Barcelona, Crítica, 2001.

- PAREDES, Javier (coord.).- *Historia universal contemporánea*, Barcelona, Ariel, 1999. 2 vols (Vol. I: De las Revoluciones Liberales a la Primera Guerra Mundial; Vol. II: De la Primera Guerra Mundial a nuestros días).
- PROCACCI, G. *Historia general del siglo XX*. Barcelona, Crítica, 2004.
- RIQUER, B.; CULLA, J. B. *El franquisme i la transició democràtica, 1939-1988. Història de Catalunya*. Dirigida per Pierre Villar. Vol. VII. Barcelona: Edicions 62, 1989.
- TERMES, J. *De la Revolució de Setembre a la fi de la Guerra Civil. Història de Catalunya*. Dirigida per Pierre Vilar. Vol. VI. Barcelona: Edicions 62, 1995.
- VEIGA, F. *Història contemporània II*. Barcelona: UOC, 2005.
- VILLANI, Pasquale.- *La edad contemporánea, 1800-1914*, Barcelona, Ariel, 1996.
- VILLARES, Ramón; BAHAMONDE, Ángel.- *El mundo contemporáneo*. Siglos XIX y XX, Madrid, Taurus, 2001.

Bibliografía específica

- AIZPURU, Mikel y RIVERA, Antonio, *Manual de Historia Social del Trabajo*. Siglo XXI, 1994.
- ALARCÓN CARACUEL, Manuel R., *El Derecho de Asociación Obrera en España (1839-1900)*. Ediciones de la Revista de Trabajo (1839-1900).
- ALEMÁN PÁEZ, Francisco; CASTÁN PÉREZ-GÓMEZ, Santiago. *Del Trabajo como hecho social al contrato de trabajo como realidad normativa: un apunte histórico*. romanístico. Dykinson 1997.
- ALONSO GARCÍA, Manuel. *La codificación del Derecho del Trabajo*. Csic, 1957.
- ALONSO OLEA, Manuel, *De la servidumbre al Contrato de Trabajo*. Tecnos, 1987.
- BERNAL, A.M.; ALARCÓN, M.R.; GUTIÉRREZ, J.L. *La jornada de seis horas (1936)*. Centro Andaluz del libro&Libre pensamiento, 2001.
- DE LA CALLE, María Dolores, *La Comisión de Reformas Sociales 1883-1903. Política social y conflicto de intereses en la España de la Restauración*. Ministerio de Trabajo y Seguridad Social, 1089.
- DE LA VILLA GIL, Luis Enrique, *La formación histórica del Derecho español del Trabajo*. Comares, 2003.
- DURAND, Paul, *La política contemporánea de la Seguridad Social*. Ministerio de Trabajo y Seguridad Social 1991.
- GARCÍA FERNÁNDEZ, Manuel, *La formación del Derecho del Trabajo*. Facultad de Derecho de Palma de Mallorca, 1984.
- GIL PLANA, Juan, *El Instituto de Reformas Sociales y los orígenes de la Administración Laboral*. Universidad Complutense, Facultad de Derecho, 2003.

- GONZÁLEZ SÁNCHEZ, José Juan, *Seguridad e higiene en el trabajo*. Formación histórica y fundamentos. CES 1997.
- GONZÁLEZ-POSADA MARTÍNEZ, Elías, *El Derecho del Trabajo, una reflexión sobre su evolución histórica*. Universidad de Valladolid, 1996.
- MARVAUD, Ángel, *La cuestión social en España*. Ediciones de la Revista de Trabajo, 1975.
- MONEREO PÉREZ, José Luis, *Los orígenes de la Seguridad Social en España*. José Maluquer y Salvador. Comares 2007.
- MONTALVO CORREA, Jaime, *Fundamentos de Derecho del Trabajo*. Civitas 1975.
- MONTERO AROCA, Juan, *Los Tribunales de Trabajo (1908-1938) Jurisdicciones especiales y movimiento obrero*. Universidad de Valencia, 1976.
- MONTOYA MELGAR, Alfredo, *Ideología y lenguaje en las leyes laborales de España (1873-1978)*. Civitas, 1992.
- NIETO, Alejandro, *Los primeros pasos del Estado Constitucional*. Ariel Derecho, 1996.
- PALOMEQUE LÓPEZ, Manuel-Carlos, *Derecho del Trabajo e ideología*. Tecnos 1987.
- PUY MUÑOZ, Francisco (coord.), *Los derechos en el constitucionalismo histórico español*. Universidad de Santiago de Compostela, 2002.
- RUÍZ RESA, Josefa Dolores, *Trabajo y Franquismo*. Comares, 2000.
- RUMEO DE ARMAS, Antonio, *Historia de la Previsión Social en España*. El Albir, 1981.
- SOLÉ TURA, Jordi y AJA, Eliseo, *Constituciones y períodos constituyentes en España (1808-1936)*. Siglo XXI, 1988.
- SOSA MANCHA, María Teresa, *La emergencia del contrato de trabajo (La codificación civil y los proyectos de ley de contrato de trabajo: 1821-1924)*. Civitas, 2002.
- VENTURI, Augusto. *Los fundamentos científicos de la Seguridad Social*. Ministerio de Trabajo y Seguridad Social, 1994.

Recursos didàctics

Podem assenyalar als estudiants que al llarg del trimestre treballarem a classe diversos documentals (DVD), que ens ajudaran a complementar les lectures del curs i treballar alguns temes en els seminaris.

S'ofertarà la possibilitat de fer algunes visites a diferents arxius i biblioteques.

7. Metodologia

Per assolir els objectius d'aprenentatge, l'estudiant aplicarà els seus esforços de la manera següent:

a) Treball presencial

- Assistència activa a les classes teòriques en grup.
- Realització de possibles proves tipus test en les classes teòriques en grup.
- Assistència i participació oral i escrita en les activitats en subgrup (en els debats i redactant els documents que se li sol·licitin).
- Ús de les hores de tutoria individual per preguntar dubtes.
- En l'examen final, redacció de les preguntes teòriques i/o resposta de les preguntes de test que es formularan seguint unes pautes pactades al llarg del trimestre i degudament comunicades; eventualment, confecció d'un comentari de text.

b) Hores de treball dirigit

- Redacció de documents preparatoris de les activitats en subgrup.
- Preparació d'una cronologia i/o quadre sinòptic i/o glossari abans i després de les classes teòriques i activitats en subgrup.

c) Hores de treball autònom

- Lectura dels fitxers penjats a l'apartat "unitats didàctiques" de l'Aula Global.
- Lectura de bibliografia complementària per aprofundir sobre certes qüestions.
- Lectura d'altres materials complementaris que el professor indicarà i penjarà convenientment o posarà a disposició dels estudiants al servei de fotocòpies.
- Estudi personal.

d) Càlcul del volum de treball previst

Crèdits ECTS: 6

Volum total de treball de l'estudiant: 150 hores (25 hores per crèdit ECTS).

Distribució del volum de treball de cada estudiant:

a) Hores de treball presencial: 40 h.

- 1 hora de presentació de l'assignatura
- 27 hores de participació en classe teòrica de grup.
- 8 hores de participació en activitats en subgrup.
- 2 hores de tutoria individual.
- 2 hores per a la prova final.

b) Hores de treball dirigit: 60 h.

- 32 hores d'activitats programades prèvies i posteriors a les classes de grup
- 28 hores d'activitats programades prèvies i posteriors a les activitats en subgrup.

c) Hores de treball autònom: 50 h.

- 2 hores de lectura atenta del Pla Docent
- 48 hores de lectura dels materials i el manual i estudi personal.

8. Programació d'activitats

Les activitats concretes a realitzar setmanalment, així com els materials docents tant de les classes teòriques com de seminaris és publicaran a l'aula global moodle:

a) Per les sessions de grup: el docent de cada grup detallarà l'assignació de temes per setmanes.

b) Per les sessions de subgrup: el docent de cada subgrup detallarà el treballs concrets a realitzar per cada equip, i facilitarà els materials i/o la bibliografia necessària.